

ชื่องานวิจัย การศึกษาเปรียบเทียบการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่น
ในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม

ชื่อผู้วิจัย นางสาววิมลพรรณ วงษ์บำรุงจิตร์ **รหัสนักศึกษา** 05520643

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปิ่นสุวรรณ

บทคัดย่อ

การเคลื่อนย้ายของเงินทุนจากต่างประเทศ เป็นปัจจัยหนึ่งในการขับเคลื่อนให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ญี่ปุ่นนับเป็นประเทศที่มีบทบาทในการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก โดยในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษา มูลค่า จำนวนและรูปแบบการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่น อีกทั้งมาตรการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ ตลอดจนแนวโน้ม ศักยภาพและอุปสรรคในการขยายการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทยและเวียดนาม ผลจากการศึกษาพบว่า มูลค่าเงินลงทุนจากญี่ปุ่นในทั้งสองประเทศมีความผันผวนไปในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ที่มีมูลค่าการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในภาคบริการและสาธารณูปโภคที่เน้นหนักในประเทศเวียดนาม และลงทุนภาคอุตสาหกรรมการผลิตในทั้งในไทยและเวียดนามในจำนวนและมูลค่าที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งเกิดจากการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่มุ่งเน้นในด้านสิทธิประโยชน์ทั้งทางด้านภาษีและที่ไม่ใช่ด้านภาษี ซึ่งไทยมีนโยบายที่ดีกว่า นอกจากนี้ทั้งไทยและเวียดนามต่างก็มีศักยภาพในการรองรับการลงทุนจากญี่ปุ่น จากการมีตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่และมีประชากรวัยแรงงานสูง

คำสำคัญ การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ, การลงทุนทางตรงของญี่ปุ่น, การส่งเสริมการลงทุนประเทศไทย, ประเทศเวียดนาม

บทนำ

การเคลื่อนย้ายของเงินทุนจากต่างประเทศ (Foreign Capital Flows) เป็นปัจจัยหนึ่งในการขับเคลื่อนให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ผนวกกับอัตราการขยายตัวของกระบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) อย่างก้าวกระโดด ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนที่พุดกระหน่ำ ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่างๆทั่วโลกในปัจจุบันนั้น เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนอย่างกว้างขวาง ซึ่งในแง่หนึ่งก็นับเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประเทศในประเทศกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาด้วย

“ญี่ปุ่น” นับเป็นประเทศที่มีบทบาทในการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศอยู่ในอันดับต้นๆของโลก เนื่องจาก จำนวนประชากรภายในประเทศมีแนวโน้มลดลง ส่งผลกระทบให้การบริโภคภายในประเทศค่อยๆ ะลดตัวลงตามไปด้วย ก่อให้เกิดความจำเป็นในย้ายการลงทุนไปยังประเทศเกิดใหม่ (Emerging Markets) มากขึ้น เพื่อแสวงหาตลาดที่มีศักยภาพ โดยพิจารณาได้จากข้อมูลของกระทรวงการคลังแห่งประเทศญี่ปุ่น ที่มีการรายงานว่า เงินลงทุนไหลออกสุทธิของญี่ปุ่น (Net Outflow) ที่ลงทุนในต่างประเทศในปี ค.ศ. 2010 มีมูลค่าทั้งสิ้น 5 ล้านเยน(ประมาณ 1.8 ล้านล้านบาท) ซึ่งภูมิภาคที่เป็นแหล่งรองรับการลงทุนหลักของญี่ปุ่น ได้แก่ ประเทศในทวีปเอเชีย ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนไหลออกสุทธิ 1.9 ล้านล้านเยน (ประมาณ 689,280 ล้านบาท) รองลงมาได้แก่ ประเทศในทวีปยุโรปและประเทศในทวีปอเมริกาเหนือ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศแล้วพบว่า สหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งรองรับการลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด โดยมีสัดส่วนร้อยละ 13 ของมูลค่าเงินลงทุนไหลออกสุทธิของญี่ปุ่น แต่หากพิจารณาเฉพาะประเทศในทวีปเอเชีย จีนถือเป็นแหล่งรองรับการลงทุนจากญี่ปุ่นเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีมูลค่าการลงทุน 681,800 ล้านเยน (ประมาณ 226,761.4 ล้านบาท) ตามมาด้วยประเทศอินเดียและประเทศไทย (กุลกัญญา จรเพ็ง, 2554)

จากข้อมูลของกระทรวงการคลังแห่งประเทศญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 2010 จะเห็นได้ว่านักลงทุนชาวญี่ปุ่นเริ่มมีการขยายการลงทุนมายังประเทศในทวีปเอเชียมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยถือเป็นประเทศหนึ่งที่นักลงทุนชาวญี่ปุ่นสนใจมาลงทุน ซึ่งในขณะเดียวกันนั้นก็ได้มีการผลการศึกษา Survey Report on Overseas Business Operations by Japanese Manufacturing Companies ครั้งที่ 22 ซึ่งจัดทำโดย Japan Bank for International Cooperation (JBIC) ในเดือนธันวาคมปี ค.ศ.2010 พบว่า

ในปี ค.ศ. 2013 ประเทศเวียดนามจะก้าวขึ้นมาเป็นอันดับ 3 แทนที่ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศที่นักลงทุนชาวญี่ปุ่นสนใจลงทุน ซึ่งประเทศไทยเคยครองอันดับนี้ในการสำรวจในปี ค.ศ.2009 และสำหรับการลงทุนระยะยาว (ในอีก 10ปีข้างหน้า) ชาวญี่ปุ่นสนใจจะขยายการลงทุนในประเทศเวียดนามเป็นอันดับ 2 รองจากประเทศจีน ในขณะที่สนใจมาลงทุนในประเทศไทยตกไปอยู่เป็นอันดับ 6 จึงนับได้ว่าประเทศเวียดนามกำลังเป็นคู่แข่งสำคัญของประเทศไทย ในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้าไปลงทุนในประเทศของตนเอง

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญ ในการศึกษาเปรียบเทียบการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นในไทยและเวียดนาม ในฐานะที่เป็นตัวเลือกที่น่าจับตามอง ในการเป็นฐานการ การลงทุน ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจแก่นักลงทุน อีกทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐบาลและภาคอุตสาหกรรมเพื่อปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษามูลค่า จำนวน โครงการ และประเภทการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นในไทยและเวียดนาม
2. เพื่อศึกษามาตรการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของไทยและเวียดนาม
3. เพื่อศึกษาแนวโน้ม ศักยภาพและอุปสรรคในการขยายการลงทุนของญี่ปุ่นในไทยและเวียดนาม

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ทำการศึกษาและวิเคราะห์มูลค่า จำนวน โครงการ และประเภทของอุตสาหกรรมจากการลงทุนทางตรงของประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทยและเวียดนามจากองค์การส่งเสริมการค้าต่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan External Trade Organization Overseas Research Department: JETRO) และจากศูนย์อาเซียน-ญี่ปุ่น (Asean-Japan Centre) แล้วนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิประกอบการบรรยาย

2. ทำการศึกษามาตรการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของไทยและเวียดนาม เพื่อเปรียบเทียบมาตรการส่งเสริมการลงทุนในสิทธิประโยชน์ที่เป็นนโยบายเชิงรุกทางภาษีและที่ไม่ภาษี จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตาราง เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นได้ชัดเจน และวิเคราะห์เปรียบเทียบในรูปแบบการบรรยาย

3. ทำการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้ม ศักยภาพและอุปสรรคในการขยายการลงทุนของ ธุรกิจในไทยและเวียดนาม จากนั้นนำเสนอในรูปแบบของตาราง และวิเคราะห์เปรียบเทียบใน รูปแบบการบรรยาย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ

การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ หมายถึง การลงทุนของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ เพื่อ แสวงหาวัตถุดิบ ตลาด แสวงหาเทคโนโลยีใหม่หรือใช้ประโยชน์ จากเทคโนโลยีที่มีอยู่ของบริษัท ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาดการผลิตที่เหมาะสมและให้เกิด ประสิทธิภาพมากขึ้นในด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งจะได้รับอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าอัตรา ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนภายในประเทศของตน โดยมีเป้าหมายหลักใ นการเพิ่มความมั่ง คั่งแก่กิจการหรือสร้างกำไรสูงสุดของทั้งองค์กร (สุชาดา สถาวรวงศ์และคณะ, 2535)

การลงทุนทางตรงระหว่างต่างประเทศ หมายถึง การลงทุนจากต่างชาติที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาของประเทศในระยะยาว เนื่องจากเป็นเงินทุนที่ชาวต่างประเทศนำมาลงทุนสร้าง แรงงาน สั่งซื้อวัตถุดิบ นำเข้าเครื่องจักร ฯลฯ ซึ่งจะก่อให้เกิดการผลิต การจ้างงาน การพัฒนา และ การถ่ายทอดเทคโนโลยี (พรชัย ชุนหจินดา, 2546)

ทฤษฎีห่านบิน

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของ ภูมิภาคเอเชียเป็นหนึ่งใ นการพัฒนาที่โดดเด่นของศตวรรษที่ 20 ที่พิสูจน์แล้วว่าเป็นความสำเร็จ ที่ยิ่งใหญ่ตาม แบบแผนที่ เรียกว่า **ทฤษฎีห่านบิน** (Flying Geese Model) ตามแนวคิดของศาสตราจารย์คานามะ อะคามะสึ โดยใช้ฝูงห่านที่บินอยู่บนท้องฟ้าลดหลั่นกันลงมาแทนระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ซึ่งญี่ปุ่นคือผู้นำฝูงที่บินอยู่บนสุด ตามด้วยฝูงที่บินรองลงมา ได้แก่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrializing Economies: NIEs) หรือกลุ่มประเทศ 4 เสือเศรษฐกิจ (ไต้หวัน เกาหลีใต้ ฮองกง และสิงคโปร์) ที่เริ่มออกบินในช่วงทศวรรษ 1960 ตามมาด้วยกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ที่บินตามมาห่างๆ ส่วนฝูงที่ออกบินในช่วงทศวรรษ 1990 ก็คือ จีนภายหลังการเปิดเศรษฐกิจของประเทศ และในทศวรรษ 1994 อินเดียและเวียดนามก็ได้บิน มาด้วยเช่นกัน ซึ่ง ตามทฤษฎีกลุ่มประเทศที่อยู่อันดับสุดท้ายจะค่อยๆ เลื่อนขึ้นไปแทนที่กลุ่ม

ประเทศลำดับเหนือๆ ขึ้นไป ซึ่งเป็นชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาตามแบบอย่างประเทศผู้นำที่ ประสบความสำเร็จและมีประเทศอื่นๆ พัฒนาตาม (Michael Heng, 2010)

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาของอมรรัตน์ มานะวัฒนวงศ์ (2550) ในสารนิพนธ์เรื่องการลงทุนของนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยที่พบว่า นักธุรกิจชาวญี่ปุ่นนิยมเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากคำนึงถึงสถานการณ์ภายในประเทศและนโยบายในการส่งเสริมการลงทุน รวมไปถึงอัตรา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นสูงมาก ส่วนในด้านพื้นที่ที่นักธุรกิจชาวญี่ปุ่นเข้าไปลงทุน นั้น พบว่าเป็นเขตพื้นที่ที่สอดคล้องกับเขตพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมที่รัฐบาลส่งเสริมการลงทุน

จากการศึกษาของทัศนาวดี จริยานุกูล (2551) ในงานวิจัยเรื่องผลกระทบการลงทุนโดยตรง จากญี่ปุ่นที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยในอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน พบว่า รัฐบาล ญี่ปุ่นสนับสนุนการลงทุน ในต่างประเทศของภาคเอกชน โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง เนื่องจากเป็นฐานการผลิตและเป็นตลาดสำคัญของญี่ปุ่น รวมทั้งเป็นภูมิภาคที่เศรษฐกิจกำลังขยาย ตัว ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ญี่ปุ่นให้ความสนใจเข้ามาลงทุนเป็นอันดับต้นๆ

จากการศึกษาของศิรินาถ ไชยลาโภ (2552) ในงานวิจัยเรื่องการลงทุนทางตรงใน ภาคอุตสาหกรรมจากประเทศญี่ปุ่นในประเทศไทย ใน ค.ศ.1979 ถึง ค.ศ.2005 พบว่า การจัดตั้ง กิจการของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นนั้นมีความสอดคล้องกับแผนส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกล่าวได้ว่าการจัดแผนส่งเสริมการลงทุนและ พัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยนั้น มีผลต่อการตัดสินใจในการเข้ามาลงทุนในของนักธุรกิจ ญี่ปุ่นในแต่ละพื้นที่ในประเทศไทย

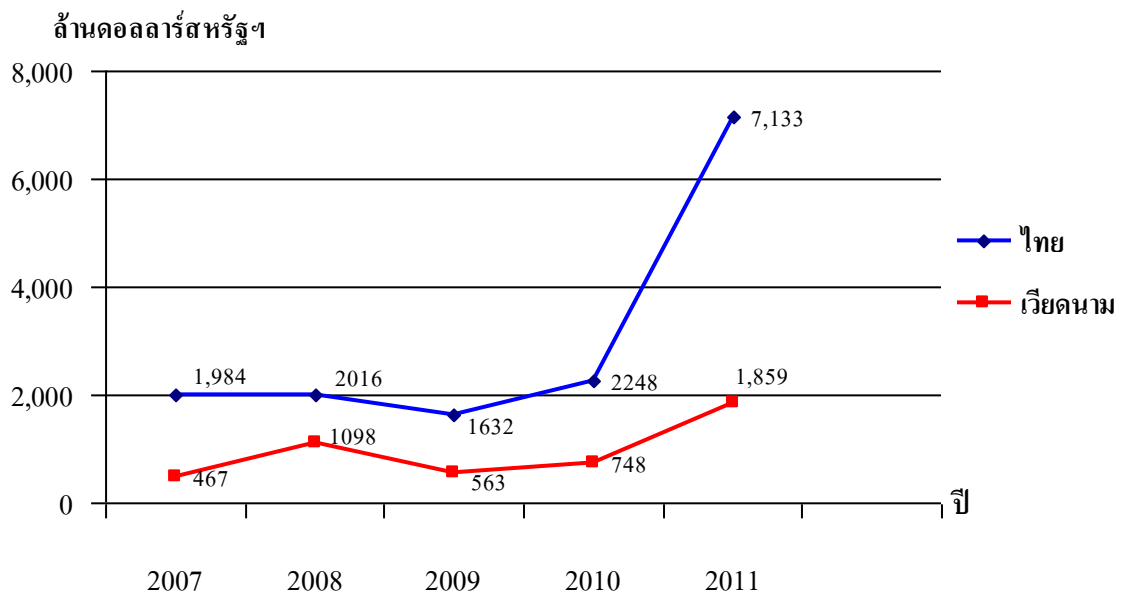
จากการศึกษาของ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย – ญี่ปุ่น (2555) ในรายงาน การศึกษาเรื่องสถานภาพและแนวโน้มการค้า ยฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย พบว่า นักลงทุนญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการลงทุนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก มุมมองส่วนใหญ่ เห็นว่าประเทศไทยเป็นตัวเลือกอันดับ 1 ในอาเซียนที่ประเทศญี่ปุ่นต้องการลงทุน

ผลการศึกษา

1. มูลค่าเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นในประเทศไทยและเวียดนาม

ผลการศึกษาพบว่ามีมูลค่าเงินลงทุนจากญี่ปุ่นในทั้งสองประเทศมีความผันผวนไปในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ ในปี ค.ศ.2009 ญี่ปุ่นมีมูลค่าการลงทุนลดลง มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่นกำลังประสบภาวะวิกฤต และเพิ่งจะเริ่มฟื้นตัว ทำให้ญี่ปุ่นยังคงชะลอการลงทุนในต่างประเทศ ส่งผลให้มีมูลค่าเงินลงทุนในไทยเพียง 1,632 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และลงทุนในเวียดนามเพียง 563 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ.2010 เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว ทำให้เศรษฐกิจญี่ปุ่นฟื้นตัวตาม ทำให้ญี่ปุ่นมีการขยายการลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งพิจารณาได้จากมูลค่าเงินลงทุนที่เข้ามาลงทุนในทั้งสองประเทศที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากมูลค่าการลงทุนในไทยที่มีมูลค่าการลงทุนมากถึง 7,133 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึง 4,885 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมีมูลค่าเงินลงทุนในเวียดนาม 1,859 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึง 1,111 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงมูลค่าเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่น เปรียบเทียบการลงทุนในไทยและเวียดนามในช่วงปี ค.ศ.2007-2011

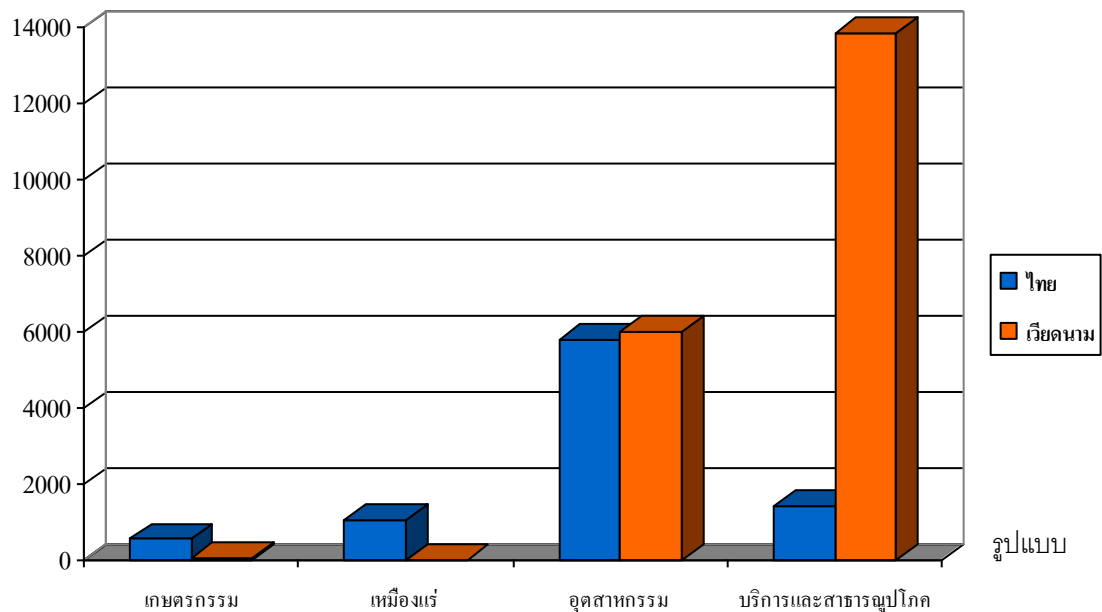
ที่มา: ผู้วิจัย, (2555) คัดแปลงข้อมูลจาก Japan External Trade Organization Overseas Research Department

ผลการศึกษารูปแบบ จำนวน มูลค่าเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นในประเทศไทย และเวียดนามในปี ค .ศ.2010 พบว่า ญี่ปุ่นมีมูลค่าการลงทุนในรูปแบบภาคอุตสาหกรรมใน จำนวนและมูลค่าการลงทุนในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ญี่ปุ่นมีจำนวนการลงทุนในไทยถึง 578 โครงการคิดเป็นมูลค่าการลงทุน 5,801 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในขณะที่มีการลงทุนในเวียดนาม จำนวนเพียง 478 โครงการ แต่มีมูลค่าการลงทุนถึง 5,979.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

และเมื่อพิจารณาการลงทุนในภาคบริการและสาธารณูปโภค พบว่า ญี่ปุ่นมีจำนวนการ ลงทุนในเวียดนามสูงถึง 727 โครงการ ซึ่งคิดเป็นมูลค่าการลงทุนถึง 13,848.90 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ ในขณะที่ลงทุนในไทยเพียง 188 โครงการ คิดเป็นมูลค่าการลงทุน 1,402.4 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงมูลค่าเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่น เปรียบเทียบการลงทุนในไทย และเวียดนามในปี ค.ศ.2010 โดยจำแนกตามประเภทการลงทุน

ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา: ผู้วิจัย, (2555) ดัดแปลงข้อมูลจาก Asean-Japan Centre, (2012)

2. มาตรการส่งเสริมการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของไทยและเวียดนาม

ผลการศึกษาพบว่า ไทยมีการกำหนดนโยบายและสิทธิประโยชน์ให้แก่นักลงทุน ต่างชาติเป็นที่มุ่งใจมากกว่านโยบายของเวียดนาม อย่างเช่นในส่วนของมาตรการส่งเสริมการ

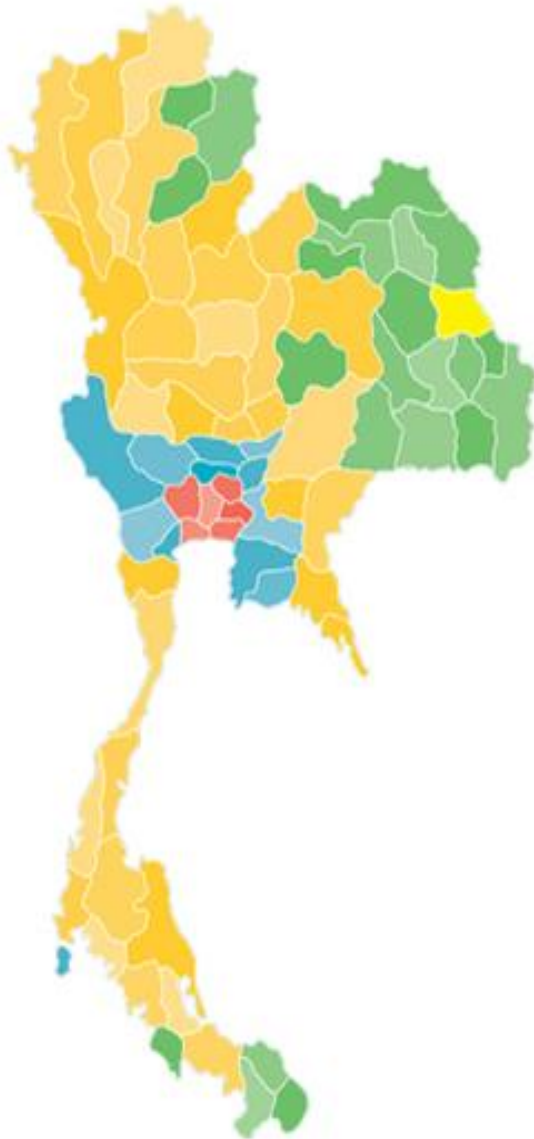
ลงทุนในสิทธิประโยชน์ที่เป็นนโยบายจูงใจทางภาษีอากร ไทยมีนโยบายการลดหย่อนภาษีเงินได้ ถึงร้อยละ 15 เป็นเวลา 5 ปี ในขณะที่เวียดนามลดหย่อนให้เพียงร้อยละ 12.5 ในระยะเวลาเพียง 4 ปี และอย่างไรในส่วนของนโยบายด้านการนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการลงทุนเพื่อวิจัยและพัฒนา อุตสาหกรรมมาหักภาษี ไทยลดหย่อนภาษีให้นักลงทุนต่างชาติถึงร้อยละ 2 ในขณะที่เวียดนามไม่มี นโยบายจูงใจด้านนี้ อีกทั้งยังเรียกเก็บภาษีอีกถึงร้อยละ 5

และเมื่อพิจารณาในส่วนของการส่งเสริมการลงทุนในสิทธิประโยชน์ที่เป็นนโยบาย จูงใจที่ไม่ใช่ด้านภาษี พบว่า ในส่วนของนโยบายจูงใจด้านการโอนเงินกลับประเทศ ไทยมีนโยบาย ให้สิทธิการโอนเงินกลับประเทศ ที่ไม่ว่าจะเป็นการโอนเงินทุนหรือผลกำไร สามารถกระทำได้โดย ไม่ต้องขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และอย่างไรในด้านการขออนุญาต ทำงานภายในประเทศ ไทยอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติทำงานในประเทศได้ โดยจะพิจารณาจาก จำนวนคนและจำนวนปีในการอยู่อาศัยขึ้นอยู่กับประเภทกิจการและจำนวนเงินลงทุน ในขณะที่ ของเวียดนาม นักลงทุนต่างชาติจะได้รับการอนุญาตทำงานในประเทศได้ จะต้องขึ้นอยู่กับสัญญา การจ้างงานในระยะเวลาอนุญาตไม่เกิน 3 ปีเท่านั้น

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐของทั้งประเทศไทยและเวียดนาม ต่างก็มีนโยบายกำหนดเขตที่ ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ดังแผนที่ที่ 1-2

แผนที่ที่ 1 แสดงพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนของไทย

BOI Investment Promotion zones

■ Zone 1

Bangkok, Nakhon Pathom, Nonthaburi, Pathum Thani, Samut Prakan, Samut Sakhon

■ Zone 2

Ang Thong, Ayutthaya, Chachoengsao, Chanburi, Kanchanaburi, Nakhon Nayok, Phuket, Ratchaburi, Rayong, Samut Songkhram, Saraburi, Suphanburi

■ Zone 3 (36 provinces)

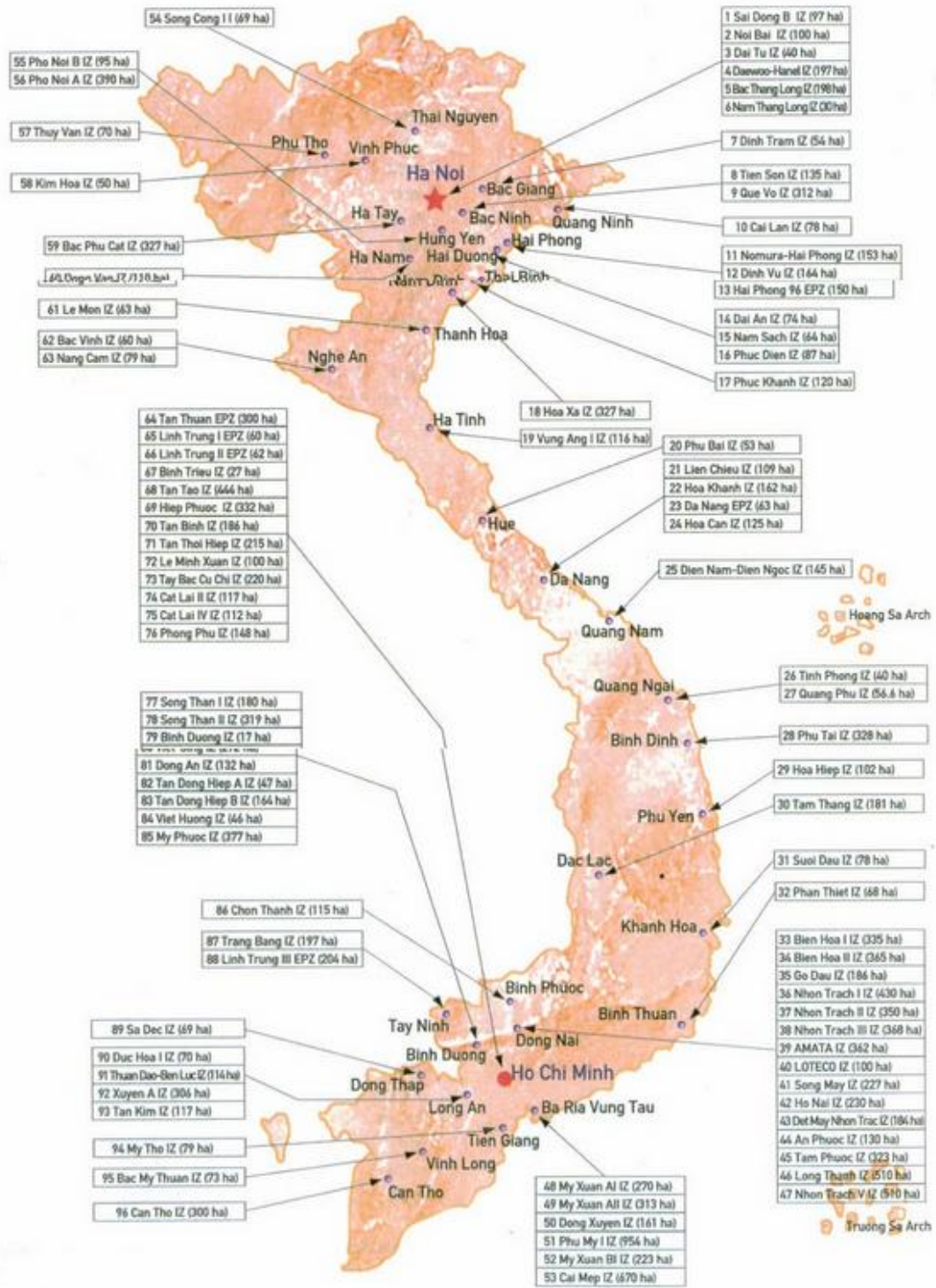
Chainat, Chanthaburi, Chiang Mai, Chiang Rai, Chumphon, Kamphaengphet, Khon Kaen, Krabi, Lampang, Lamphun, Loei, Lopburi, Mae Hong Son, Mukdahan, Nakhon Ratchasima, Nakhon Sawan, Nakhon Si Thammarat, Phang Nga, Phatthalung, Phetchabun, Phetchaburi, Phichit, Phitsanulok, Prachuap Khiri Khan, Prachinburi, Ranong, Sa Kaeo, Singburi, Songkhla, Sukhothai, Surat Thani, Tak, Trang, Trat, Uthai Thani, Uttaradit

■ Zone 3 (22 provinces)

Amnat Charoen, Buriram, Chaiyaphum, Kalasin, Maha Sarakham, Nakhon Phanom, Nan, Narathiwat, Nong Bua Lamphu, Nong Khai, Pattani, Phayao, Phrae, Roi Et, Sakhon Nakhon, Satun, Si Sa Ket, Surin, Ubon Ratchathani, Udon Thani, Yala, Yasothon

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, (2012)

แผนที่ที่ 2 แสดงพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนของเวียดนาม

ที่มา: <http://www.business-in-asia.com>, (2013)

3. แนวโน้ม ศักยภาพและอุปสรรคในการขยายการลงทุนของญี่ปุ่นในไทยและเวียดนาม

ผลการศึกษานี้ พบว่า จุดแข็งของไทยและเวียดนามที่มีลักษณะเดียวกันคือ การมีตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ มีประชากรวัยแรงงานสูง อีกทั้งมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่จูงใจนักลงทุนต่างชาติ แต่ประเด็นที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างสองประเทศคือ ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและระบบสถาบันการเงิน ซึ่งไทยมีความพร้อมและมีศักยภาพมากกว่าเวียดนาม

และเมื่อพิจารณาในด้านโอกาส พบว่า ทั้งไทยและเวียดนามต่างก็เป็นสมาชิก ใน “ระเบียบเศรษฐกิจอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง” (Greater Mekong Sub-region: GMS) ทำให้มีการเชื่อมโยงระบบโครงข่ายคมนาคมที่จะช่วยลดต้นทุนในการขนส่งและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับทั้งสองประเทศ อีกทั้งยังเป็นสมาชิก ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ซึ่งในที่สุดแล้วทั้งสองประเทศต่างก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคแข่งขันกันเองในภูมิภาค

อภิปรายผลการศึกษา

จากความสำคัญของปัญหาที่นักวิชาการหลายฝ่ายมองว่าในอนาคตอันใกล้เวียดนามจะก้าวเข้ามาเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในการดึงดูดเงินลงทุนทางตรงระหว่างประเทศจากนักลงทุนญี่ปุ่นแทนที่ประเทศไทย ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ญี่ปุ่นมีมูลค่าเงินลงทุนที่เข้าไปลงทุนทางตรงระหว่างประเทศในประเทศไทยและเวียดนามในมูลค่าที่มีความผันผวนไปในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ที่ผันผวนตามสภาพเศรษฐกิจของโลก ทำให้ในบางช่วงเวลาระหว่างปี ค.ศ.2007- 2011 นักลงทุนญี่ปุ่นต้องชะลอการลงทุนในต่างประเทศลง โดยเวียดนามมีมูลค่าการลงทุนรวมจากนักลงทุนญี่ปุ่นในปี ค.ศ.2010 น้อยกว่าไทย แต่ทว่าหากมองเป็นประเภทการลงทุนแล้ว พบว่า เวียดนามมีมูลค่าการลงทุนในภาคบริการและสาธารณูปโภคมากกว่าไทยหลายเท่าตัว เนื่องจากไทยมีความพร้อมในด้านนี้อยู่แล้วและเวียดนามเองก็ เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันสมัยทัดเทียมกับประเทศพัฒนาแล้ว ตามทฤษฎีห่านบิน (Flying Geese Model) ของศาสตราจารย์คานาเมะ อะคามาสึที่ ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาตามแบบอย่างประเทศผู้นำที่ประสบความสำเร็จที่มีการพัฒนาไปข้างหน้าและมีประเทศอื่นๆ พัฒนาตาม

นอกจากนี้การขยายการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นยังมีปัจจัยเร่งด้าน สิทธิประโยชน์ที่มีทั้งทางด้านภาษีและที่ไม่ใช่ด้านภาษี ซึ่งในส่วนนี้ทั้ง รัฐบาลไทยและเวียดนามต่างก็

พยายามที่จะเสนอมาตรการจูงใจ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากญี่ปุ่นอย่างจริงจัง โดยในส่วนของ มาตรการจูงใจของไทยเป็นไปตามการศึกษาของอมรรัตน์ มานะวัฒนวงศ์ (2550) และศิรินาถ ไชย ลาโก (2552) ที่พบว่าการจัดตั้งกิจการของนักลงทุนชาวญี่ปุ่นนั้นมีความสอดคล้องกับแผนส่งเสริม การลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ ทำให้ส่งผลต่อการ ตัดสินใจในการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนญี่ปุ่นในประเทศไทย

แต่ถึงแม้ว่านโยบายของไทยจะเป็นที่จูงใจนักลงทุนชาวญี่ปุ่นมากกว่าเวียดนาม แต่ทว่า เวียดนามก็มีศักยภาพดี านอื่นที่จูงใจเช่นเดียวกัน อาทิเช่น การเป็นประเทศเกิดใหม่ อีกทั้ง ยังเป็น ตลาดผู้บริโภคและตลาดแรงงานขนาดใหญ่ ทำให้นักลงทุนชาวญี่ปุ่นเล็งเห็นว่าแรงงานเวียดนาม จะ สามารถรองรับธุรกิจที่ต้องการใช้แรงงานอย่างเข้มข้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ผู้ วิจัยคาดว่า แนวโน้มการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของ นักลงทุนญี่ปุ่นในไทยและเวียดนามในอนาคตน่าจะจะเป็นไปในลักษณะที่จะเติบโตสูงขึ้น เนื่องจากเล็งเห็นถึงศักยภาพของประเทศเหล่านี้ ซึ่งคาดว่า การลงทุนในไทยน่าจะ เป็นไปในลักษณะ ของการเพิ่มมูลค่าเงินลงทุนขยายกิจการในภาคอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการอยู่แล้ว ซึ่งก็ สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีไทย- ญี่ปุ่นที่พบว่าไทยเป็นตัวเลือกอันดับ 1 ใน เอเชียที่นักลงทุนญี่ปุ่นต้องการลงทุน แต่สำหรับการลงทุนในเวียดนามผู้วิจัยคาดว่า นักลงทุน ญี่ปุ่นจะเน้นหนักไปที่การลงทุนในภาคบริการและ สาธารณูปโภคและลงทุนในภาคอุตสาหกรรม การผลิตในลักษณะของธุรกิจรายใหม่

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มูลค่าเงินลงทุนจากญี่ปุ่นในทั้งสองประเทศมีความผันผวนไป ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสภาพเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ที่มีมูลค่าการลงทุน ทางตรงระหว่างประเทศในภาคบริการและสาธารณูปโภคที่เน้นหนักในประเทศเวียดนาม และ ลงทุนภาคอุตสาหกรรมการผลิตในทั้งในไทยและเวียดนามในจำนวนและมูลค่าที่ไม่แตกต่างกัน มากนัก ซึ่งเกิดจากการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่จูงใจในด้าน สิทธิประโยชน์ทั้งทางด้าน ภาษีและที่ไม่ใช่ด้านภาษี ซึ่งไทยมีนโยบายที่ดีกว่า นอกจากนี้ทั้งไทยและเวียดนามต่างก็มีศักยภาพ ในการรองรับการลงทุนจากญี่ปุ่น จากการมีตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่และมีประชากรวัยแรงงานสูง

ข้อจำกัดทางการศึกษา

ผู้วิจัยมีข้อจำกัดทางการศึกษาในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลบางประเภทที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งนั้นๆ ไม่มีการจัดทำข้อมูลเชิงลึกที่ผู้วิจัยต้องการ จึงทำให้ผลการศึกษาที่ได้มีรายละเอียดบางประการที่ไม่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการศึกษาในอนาคต

1. การศึกษาการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นในสหภาพพม่า
2. การศึกษาการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศของญี่ปุ่นภายหลังการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

บรรณานุกรม

[สิ่งพิมพ์]

ทัศนาวดี จริยานุกูล. (2551). “ผลกระทบการลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่นที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศของไทยในอุตสาหกรรมรถยนต์และชิ้นส่วน.” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พ.ประไพพงษ์และคณะ. (2550). **เวียดนาม: ตลาดพันล้านที่นำลงทุน**. กรุงเทพฯ: บิสซิเนส.

วิทยา สุภรณากุลและคณะ. (2551). **เจาะตลาดเวียดนามผ่านกูรู**. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.

สุพจน์ ชววิวรรธน์และคณะ. (2552). “มาตรการส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ.” รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อมรรัตน์ มานะวัฒนวงศ์. (2550). “การลงทุนของนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

[สื่ออิเล็กทรอนิกส์]

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย – ญี่ปุ่น. (2555). “การศึกษาสถานภาพ และแนวโน้มการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย. เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน. เข้าถึงได้จาก http://www.sme.go.th/SiteCollection Documents/วิจัยSMEs/การศึกษาการย้ายฐานธุรกิจของบริษัทสัญชาติญี่ปุ่นมายังประเทศไทย/3-บทที่%202_ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.pdf

นฤมิตร. (2555). **ทฤษฎีห่านบิน: A Journey Through the Secret History of the Flying**

Geese Model. เข้าถึงเมื่อ 31 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=312619>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2553). **เขตส่งเสริมการลงทุน.** เข้าถึงเมื่อ 13 กุมภาพันธ์.

เข้าถึงได้จาก http://ns.boi.go.th/thai/about/boi_privileges_by_location.asp 11

Asian Development Bank Institute. (2012). **Japan's FDI in Asia.** Accessed December 22.

Available from <http://www.adbi.org/files/2011.03.09.wp267.sjfa.tab.1.pdf>

Asean-Japan Centre. (2012). **FDI to Thailand.** Accessed December 22. Available from

<http://www.asean.or.jp/en/asean/known/statistics/5.html>

Business in Asia. (2013). **Map of Vietnam industrial and export processing zones.** Accessed

February 13. Available from http://www.business-in-asia.com/countries/vietnam_industrial_zones.html

Japan External Trade Organization Overseas Research Department. (2012). **2011 JETRO Global**

Trade and Investment Report. Accessed December 22. Available from

www.jetro.go.jp/en/reports/white_paper/trade_invest_2011.pdf

_____. (2012). **FDI to Vietnam.** Accessed December 22. Available from

<http://www.asean.or.jp/en/asean/known/statistics/5.html>

Michael Heng. (2010). **The 2008 Financial Crisis and the Flying Geese Model.** Accessed

February 13. Available from <http://www.eai.nus.edu.sg/EWP156.pdf>

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบนโยบายของใจด้านภาษี

นโยบายของใจทางภาษี		
สิทธิประโยชน์	ไทย	เวียดนาม
1. ภาษีเงินได้นิติบุคคล - ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับรายได้จากการประกอบกิจการ - ลดหย่อนภาษีเงินได้ - ยกเว้นเงินปันผล	ร้อยละ 30 ยกเว้น 3 ปี (เริ่มนับจากปีที่เริ่มเปิดกิจการ) ร้อยละ 15 เป็นเวลา 5 ปี มี	ร้อยละ 25 ยกเว้น 4 ปี (เริ่มนับจากปีที่มีกำไร) ร้อยละ 12.5 เป็นเวลา 4 ปี ไม่มี
2. การคืนภาษี	หัก 1.5 เท่า	คืนภาษี 100 % สำหรับกำไรที่นำมาลงทุน
3. การหักค่าใช้จ่าย	ร้อยละ 50-100	ไม่มี
4. ภาษีอากรนำเข้า	ยกเว้นภาษีอากรขาเข้าวัตถุดิบสำหรับการผลิตเพื่อส่งออก ในเขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรม	ยกเว้นภาษีอากรขาเข้าวัตถุดิบสำหรับการผลิตเพื่อส่งออก ในเขตเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
5. ภาษีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา (R&D)	หักค่าใช้จ่ายได้ 2 เท่า	เก็บภาษีร้อยละ 5
6. การแบ่งเขตเพื่อรับสิทธิประโยชน์ทางภาษี	มีการตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งแบ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมทั่วไปและเขตอุตสาหกรรมส่งออก	มีการตั้งเขตนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งแบ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมทั่วไปและเขตอุตสาหกรรมส่งออก
7. การโอนกำไรกลับประเทศ	เก็บภาษีร้อยละ 10 จากกำไรที่โอน ณ ที่จ่าย	เก็บภาษีร้อยละ 3 - 7 ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสามารถทำได้เป็นรายไตรมาส และไม่ต้องเสีย ภาษี ณ ที่จ่าย

ที่มา: ผู้วิจัย, (2555) นำข้อมูลมาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสังคมแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบนโยบายจูงใจที่ไม่ใช่ด้านภาษี

นโยบายจูงใจที่ไม่ใช่ด้านภาษี		
สิทธิประโยชน์	ไทย	เวียดนาม
1. การโอนเงิน	ไม่ต้องขออนุญาต (แต่ต้องแจ้งต่อ ธนาคารพาณิชย์)	หักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับกำไรที่ ส่งออก
2. การขออนุญาตทำงาน	จำนวนคน/จำนวนปี ขึ้นกับประเภท และเงินลงทุน	ตามสัญญาจ้างงานระยะเวลา อนุญาตไม่เกิน 3 ปี
3. การถือครองที่ดิน	เช่าได้ 50 ปี และสามารถต่อสัญญา ได้อีก 50 ปี	เช่าได้ 50 ปี และสามารถต่อสัญญา ได้อีก 70 ปี

ที่มา: ผู้วิจัย, (2555) นำข้อมูลมาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
และสังคมแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน